

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

ELEANOR SHARPSTON

przedstawiona w dniu 10 lipca 2008 r.¹

1. Bundesgerichtshof (Niemcy) zwraca się do Trybunału z pytaniem, czy przejęcie danych z bazy danych podlegającej ochronie zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy 96/6/WE (zwanej dalej „dyrektywą w sprawie ochrony baz danych”)² do innej bazy danych może stanowić pobranie w rozumieniu art. 7 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy, nawet jeżeli dokonywane jest po zapoznaniu się z bazą danych i po indywidualnym rozważeniu tych danych, czy też pobieranie w rozumieniu tego przepisu oznacza jedynie proces (fizycznego) kopiowania danych.³

I — Ramy prawne*A — Dyrektywa w sprawie ochrony baz danych*

2. Dyrektywa zawiera następujące motywy mające znaczenie dla niniejszej sprawy:

„[...]”

1 — Język oryginału: angielski.

2 — Dyrektywa 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.U. L 77, s. 20).

3 — Trybunał po raz pierwszy orzekł w sprawie wykładni tej dyrektywy w wyrokach: z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawach C-203/02 *The British Horseracing Board i in.* Zb.Orz. s. I-10415; C-46/02 *Fixtures Marketing przeciwko Veikkaus*, Zb.Orz. s. I-10365; C-338/02 *Fixtures Marketing przeciwko Svenska Spel*, Zb.Orz. s. I-10497 oraz C-444/02 *Fixtures Marketing przeciwko OPAP*, Zb.Orz. s. I-10549. Do ostatnich trzech spraw będą odnosić się indywidualnie poprzez nazwę strony pozwanej. Wyroki we wszystkich czterech sprawach zostały wydane w dniu 9 listopada 2004 r. Do Trybunału wpłynął wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-215/07 *Verlag Suchawe*, dotyczący wykładni art. 7 ust. 1 i 5 oraz art. 9 dyrektywy, który następnie został jednak wycofany.

7) Sporządzanie bazy danych wymaga zaangażowania znacznych zasobów ludzkich, środków technicznych i finansowych, podczas gdy takie bazy danych mogą być kopiowane lub można mieć do nich dostęp, ponosząc tylko ułamkową część kosztu potrzebnego do ich niezależnego sporządzenia.

- 8) Nieuprawnione pobieranie danych i/ lub wtórne ich wykorzystywanie stanowi działanie mogące mieć poważne gospodarcze i techniczne konsekwencje.

rzania danych nie będą dokonywane we Wspólnocie, jeżeli nie wprowadzi się stabilnego oraz jednolitego, prawnego systemu ochrony praw twórców baz danych.
- 9) Bazy danych są istotnym narzędziem w rozwoju rynku informatycznego we Wspólnocie; narzędzie to będzie również używane w wielu innych dziedzinach. [...]
- 10) We Wspólnocie i na całym świecie wykładniczy wzrost ilości informacji zbieranych i przetwarzanych rocznie we wszystkich sektorach handlu i przemysłu wymaga inwestycji we wszystkich państwach członkowskich w zaawansowane systemy przetwarzania informacji.

17) Pojęcie »baza danych« należy rozumieć tak, aby obejmowało zbiory utworów literackich, artystycznych, muzycznych oraz zbiory innych materiałów, takich jak teksty, dźwięk, obrazy, liczby, fakty oraz dane; pojęcie to powinno obejmować zbiory niezależnych utworów, danych lub innych materiałów uporządkowanych systematycznie lub metodycznie, dostępnych pojedynczo [...].
- 11) Obecnie istnieją znaczne dysproporcje w poziomie inwestycji w sektorze baz danych, zarówno między państwami członkowskimi, jak i między Wspólnotą a największymi producentami baz danych w państwach trzecich.

18) [...] ochrona baz danych na mocy prawa sui generis jest bez uszczerbku dla istniejących praw w odniesieniu do ich zawartości, w szczególności w przypadku, gdy autor lub posiadacz praw pokrewnych, na podstawie niewyłącznej umowy, zezwala na włączenie do bazy danych niektórych swoich utworów lub przedmiotów, w stosunku do których służy mu prawo pokrewne, strona trzecia może te utwory lub przedmiot wykorzystywać, pod warunkiem otrzymania wymaganej zgody autora lub posiadacza praw pokrewnych, bez odwo-
- 12) Takie inwestycje w nowoczesne systemy przechowywania i przetwa-

łania się do prawa sui generis twórcy bazy danych, zakazującego takiego działania, pod warunkiem że te utwory lub przedmioty ani nie zostały pobrane z bazy danych, ani nie są w oparciu o bazę wtórnie wykorzystywane.

27) Prawo autorskie do tych utworów i prawa pokrewne przedmiotów, które zostały włączone do bazy danych, nie jest w żaden sposób naruszone istnieniem oddzielnego prawa do wyboru lub układu utworów oraz przedmiotów w bazie danych.

[...]

[...]

21) Ochrona przewidziana w niniejszej dyrektywie dotyczy baz danych, w których utwory, dane lub inne materiały zostały zgromadzone systematycznie lub metodycznie; nie jest konieczne, aby materiały te fizycznie były przechowywane w sposób zorganizowany.

38) Coraz częstsze korzystanie z technologii zapisu cyfrowego naraża producenta bazy danych na ryzyko elektronicznego kopiowania jej zawartości oraz zmiany układu danych bazy elektronicznie, bez jego zezwolenia, w celu sporządzenia bazy danych o identycznej zawartości, która jednakże nie narusza prawa autorskiego do układu bazy danych.

[...]

26) Utwory chronione prawem autorskim i przedmioty chronione prawami pokrewnymi włączone do bazy danych pozostają pomimo to chronione odpowiednimi prawami wyłącznymi i nie mogą być włączone lub pobrane z bazy danych bez zezwolenia uprawnionego albo jego następców prawnych.

39) W uzupełnieniu do ochrony prawem autorskim oryginalnego wyboru lub zestawienia zawartości bazy danych niniejsza dyrektywa ma na celu zabezpieczenie pozycji producentów baz danych przed przywłaszczeniem rezultatów jego finansowych i zawodowych inwestycji, dokonanych w celu uzyskania i zgromadzenia zawartości bazy danych, poprzez ochronę całości lub istotnej części bazy danych przed niektórymi działaniami użytkownika lub konkurenta.

[...]

45) Prawo zapobiegania nieuprawnionemu pobieraniu danych i/lub wtórnemu ich wykorzystaniu nie może w żaden sposób prowadzić do rozszerzenia ochrony prawa autorskiego na same fakty lub dane.

42) Szczególne prawo zapobiegania nieuprawnionemu pobieraniu danych i/lub wtórnemu ich wykorzystaniu dotyczy tych czynności użytkownika, które wykraczają poza jego uzasadnione prawnie uprawnienia i w związku z tym szkodzą inwestycji; prawo zakazania pobierania danych i/lub wtórnego ich wykorzystania w całości lub istotnej części zawartości bazy danych dotyczy nie tylko produkcji pirackiego produktu konkurencyjnego, ale również każdego użytkownika, który poprzez swoje czynności powoduje znaczne szkody, szacowane jakościowo lub ilościowo, w inwestycji.

[...]

43) W przypadku transmisji on-line prawo do zakazania wtórnego wykorzystania danych nie zostaje wyczerpane ani w odniesieniu do bazy danych, ani w odniesieniu do materialnej kopii bazy danych lub jej części, sporządzonej przez adresata transmisji za zgodą uprawnionego.

48) Cel niniejszej dyrektywy, którym jest zapewnienie właściwego i jednako-
wego poziomu ochrony baz danych jako środków do zabezpieczenia wynagrodzenia producenta bazy danych, różni się od celu dyrektywy [...] 95/46/WE ^[4], [...], która ma zapewniać swobodny obrót danymi osobowymi na podstawie zharmonizowanych zasad mających na celu ochronę podstawowych praw, mianowicie prawa do prywatności, które jest uznane przez art. 8 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; przepisy niniejszej dyrektywy są bez uszczerbku dla przepisów ochrony danych.

[...].”

[...]

4 — Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281, s. 31).

3. Art. 1 ust. 1 definiuje zakres dyrektywy jako „ochronę prawną baz danych w każdej formie”.

2. Do celów niniejszego rozdziału:

4. „Baza danych” jest zdefiniowana w art. 1 ust. 2 tej dyrektywy jako „zbiór niezależnych utworów, danych lub innych materiałów uporządkowanych w sposób systematyczny lub metodyczny, indywidualnie dostępnych środkami elektronicznymi lub innymi sposobami”.

a) »pobieranie danych« oznacza stałe lub czasowe przeniesienie całej lub istotnej części zawartości bazy danych na inny nośnik danych, w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie;

5. Art. 3 ust. 1 stanowi, że „bazy danych, które, z powodu wyboru lub uporządkowania ich zawartości, stanowią własną intelektualną twórczość autora, podlegają jako takie ochronie prawa autorskiego. Żadnych innych kryteriów nie stosuje się do określenia ich kwalifikowania się do tej ochrony”.

b) »wtórne wykorzystanie« oznacza każdą formę publicznego udostępnienia całości lub istotnej części zawartości bazy danych, przez rozpowszechnianie kopii, przez najem, transmisję on-line lub w innej formie. Pierwsza sprzedaż kopii bazy danych we Wspólnocie przez uprawnionego lub za jego zgodą wyczerpuje prawo do kontrolowania dalszej odsprzedaży tej kopii we Wspólnocie.

6. Art. 7 dyrektywy ustanawia ochronę sui generis baz danych:

„1. Państwa członkowskie ustanawiają dla producenta bazy danych, wymagającej jakościowej i/lub ilościowej istotnej inwestycji dla uzyskania weryfikacji lub prezentacji jej zawartości, prawo do ochrony przed pobieraniem danych i/lub wtórnym ich wykorzystaniem w całości lub w istotnej części, co do jakości i/lub ilości.

[...]

4. Prawo przewidziane w ust. 1 stosuje się niezależnie od tego, czy określona baza danych kwalifikuje się do ochrony na podstawie prawa autorskiego lub innych praw. Ponadto prawo to stosuje się niezależnie od kwalifikowania się zawartości danej bazy danych do ochrony na podstawie prawa autorskiego lub innych praw. Ochrona baz danych na mocy prawa określonego w ust. 1 jest bez uszczerbku dla praw istniejących w odniesieniu do ich zawartości.

uporządkowanych systematycznie lub metodycznie, którego elementy są dostępne indywidualnie, bądź to drogą elektroniczną, bądź też w inny sposób oraz którego uzyskanie, weryfikacja lub prezentacja wymaga znacznych nakładów jakościowych lub ilościowych. Baza danych, której zawartość została zmieniona w sposób istotny jakościowo lub ilościowo, uznawana jest za nową bazę danych, pod warunkiem, że zmiana wiąże się z inwestycjami istotnymi jakościowo lub ilościowo. [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z UrhG poniżej]

5. Niedozwolone jest powtarzające się i systematyczne pobieranie danych i/lub wtórne ich wykorzystanie w nieistotnej części, jeśli czynności te są sprzeczne z normalnym korzystaniem z tej bazy danych lub w sposób nieuzasadniony naruszają słuszne interesy producenta bazy danych”.

2. Producentem bazy danych w rozumieniu niniejszej ustawy jest podmiot, który dokonał inwestycji zdefiniowanych w ust. 1”.

B — *Właściwe prawo krajowe*

7. § 87a Urheberrechtsgesetz (niemieckiej ustawy o prawie autorskim zwanej dalej „UrhG”)⁵ stanowi :

„1. Baza danych w rozumieniu niniejszej ustawy stanowi zbiór utworów, danych lub innych niezależnych elementów

8. § 87b UrhG stanowi:

„1. Producentowi bazy danych przysługuje wyłączne prawo zwielokrotniania, rozpowszechniania lub publicznego udostępniania całej bazy danych, bądź też jej części istotnej jakościowo lub ilościowo. Powtarzające się lub systematyczne zwielokrotnianie, rozpowszechnianie lub publiczne udostępnianie całej bazy danych, bądź też jej części istotnej jakościowo lub ilościowo, uważać się będzie za tożsame ze zwielokrotnianiem, rozpowszechnianiem lub publicznym

⁵ — Ustawa z dnia 9 września 1965 r. (BGBl I, s. 1273).

udostępnianiem całej bazy danych, bądź też jakościowo lub ilościowo istotnej jej części, pod warunkiem, że czynności te będą sprzeczne ze zwykłym korzystaniem z bazy danych lub w sposób nieuzasadniony będą naruszać słusze interesy producenta bazy danych.

1730 und 1900" („1100 najważniejszych wierszy literatury niemieckiej w latach 1730–1900")⁷, która stanowiła podstawę antologii fryburskiej. Lista wymienia, w porządku odpowiadającym ilości wzmianek tych utworów⁸, autora, tytuł, pierwszy wers oraz rok publikacji każdego z wierszy.

[...]”⁶

II — Okoliczności faktyczne oraz pytania prejudycjalne

9. Ulrich Knoop jest profesorem zwyczajnym na wydziale germanistyki Albrecht — Ludwigs-Universität Freiburg (Uniwersytetu Alberta Ludwiga we Fryburgu, zwanym dalej „Uniwersytetem Fryburskim”). Prowadzi on projekt „Klassikerwortschatz” („Słownictwo klasyków”), w ramach którego opublikowano „Antologię fryburską” — zbiór wierszy z okresu 1720–1933.

10. W ramach projektu „Klassikerwortschatz” prof. Knopp sporządził listę tytułów wierszy, która została opublikowana w Internecie pod tytułem „Die 1100 wichtigsten Gedichte der deutschen Literatur zwischen

11. Lista została oparta o wybór wierszy, którego dokonano w następujący sposób: z około 3000 opublikowanych antologii poezji wybrano 14. Zbiór uzupełniono zestawieniem bibliograficznym 50 antologii niemieckojęzycznych autorstwa Anneliese Dühmert pod tytułem „Von wem ist das Gedicht?” („Czyj to wiersz?”) Razem dzieła te wymieniały około 20 000 wierszy. Do umieszczenia na liście kwalifikowały się wiersze, które zostały przytoczone w co najmniej trzech antologiach lub wymienione co najmniej trzy razy w zbiorze bibliograficznym A. Dühmert. W celu dokonania tego statystycznego zestawienia ujednolicono tytuły oraz pierwsze wersy wierszy oraz sporządzono listę wszystkich tytułów wierszy. Wreszcie zostały ustalone dzieła, w których zostały one opublikowane oraz ustalono rok ich powstania.

6 — Tłumaczenie na język angielski, którego dokonało Międzynarodowe Biuro WIPO dostępne jest w Internecie pod adresem http://www.wipo.int/clea/docs_new/pdf/en/de/de080en.pdf.

7 — Dostępna w Internecie pod adresem <http://www.klassikerwortschatz.uni-freiburg.de/Lyrik.htm>

8 — Zobacz punkt następny.

12. Praca nad sporządzeniem listy, która została wykonana przez Klemensa Wolbera wraz ze współpracownikami pod ogólnym kierownictwem prof. Knoppa zajęła około dwa i pół roku. Koszty wynoszące ogółem 34 900 EUR poniósł Uniwersytet Fryburski.

13. Directmedia Publishing GmbH (zwana dalej „Directmedia”) rozpowszechnia wydaną w 2002 r. płytę CD-ROM zatytułowaną „1000 Gedichte, die jeder haben muss” („1000 wierszy, które każdy mieć powinien”). Z wierszy zamieszczonych na tej płycie CD-ROM, 876 pochodzi z okresu 1720–1900, a z tego 856 wymienionych jest na liście tytułów wierszy w ramach projektu „Klassikerwortschatz”.

14. Przy wyborze wierszy na CD-ROM, Directmedia kierowała się listą tytułów wierszy projektu „Klassikerwortschatz”. Wnikliwie przeanalizowała zbiór wierszy sporządzony przez prof. Knoppa, pominęła niektóre z przytoczonych tam wierszy, a dodała inne, kierując się własnym wyborem. Directmedia zaczerpnęła teksty wierszy z własnych zasobów cyfrowych.

15. Prof. Knopp oraz Uniwersytet Fryburski uznali, że Directmedia poprzez zwielokrotnianie i rozpowszechnianie wydanej przez siebie płyty CD-ROM, narusza prawa autorskie prof. Knoppa jako twórcy antologii, jak również prawa pokrewne Uniwersytetu Fryburskiego jako producenta bazy danych. W związku z tym wnieśli o nakazanie Direct-

media zaniechania zwielokrotniania i/lub rozpowszechniania płyty CD-ROM zatytułowanej „1000 Gedichte, die jeder haben muss”. Zażądali także naprawienia szkody przez Directmedia oraz nakazania jej udzielenia informacji i wydania w celu zniszczenia wszelkich kopii zbioru wierszy, znajdujących się w jej posiadaniu.

16. Jednakże Directmedia podniosła, że sama zebrała na swoją płytę CD-ROM najpopularniejsze wiersze z okresu 1790–1900. Przy wyborze skorzystała jedynie z listy tytułów wierszy projektu „Klassikerwortschatz” i to głównie jako pozycji bibliograficznej. Zastosowała dodatkowe kryteria wyboru takie jak na przykład wymienienie poszczególnych wierszy w leksykonach literackich. Co więcej, samodzielnie ustaliła daty powstania wierszy. Lista tytułów wierszy projektu „Klassikerwortschatz” nie jest jej zdaniem dziełem objętym ochroną prawa autorskiego z powodu braku działania twórczego przy wyborze i uporządkowanie materiału. Ponadto ten zbiór danych nie spełnia jako taki przesłanek bazy danych w rozumieniu § 87a UrhG.

17. Landgericht (sąd krajowy) uwzględnił skargę prof. Knoppa i Uniwersytetu Fryburskiego.

18. Apelacja Directmedia złożona do Oberlandesgericht nie została uwzględniona. Wniosła ona następnie skargę kasacyjną do Bundesgerichtshof.

19. Bundesgerichtshof w wyroku częściowym oddalił kasację odnoszącą się do wyroku uwzględniającego żądania prof. Knoppa.⁹ Następnie przystąpił do rozstrzygnięcia kasacji dotyczącej wyroku uwzględniającego żądania Uniwersytetu Fryburskiego.

20. Uniwersytet Fryburski twierdzi, że Directmedia naruszyła jego prawa, jako producenta bazy danych na podstawie § 97 ust. 1 i § 98 ust. 1¹⁰ w związku z § 87a i §87b UrhG. Przepisy te zostały wprowadzone do UrhG w celu transpozycji dyrektywy w sprawie ochrony baz danych. W związku z tym sąd krajowy przyjmuje pogląd, że wynik kasacji Directmedia uzależniony jest od wykładni art. 7 ust. 2 lit. a) teże dyrektywy.

21. Sąd krajowy przyjmuje, że lista tytułów wierszy „Die 1100 wichtigsten Gedichte der

deutschen Literatur zwischen 1730 und 1900” opublikowana na stronie internetowej stanowi bazę danych w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy w sprawie ochrony baz danych.¹¹ Sąd krajowy uznaje również, że Uniwersytetowi Fryburskiemu przysługuje prawo do ochrony sui generis w odniesieniu do tej bazy danych, gdyż w celu uzyskania, weryfikacji i prezentacji jej zawartości dokonał on istotnej inwestycji.

22. Sąd krajowy stwierdza, że w ramach wyboru wierszy na swą płytę CD-ROM Directmedia wykorzystywała w powtarzający się i systematyczny sposób istotne części danych zawartych w bazie danych Uniwersytetu Fryburskiego. Wybór wierszy w odniesieniu do okresu 1720–1900 odpowiada prawie całkowicie liście tytułów wierszy Uniwersytetu Fryburskiego: z 876 wierszy z tego okresu 856 (prawie 98%) jest już wymienionych w bazie danych Uniwersytetu Fryburskiego. Directmedia samodzielnie zdobyła same teksty wierszy, gdyż lista Uniwersytetu Fryburskiego zawierała jedynie ich tytuły.

23. Sąd krajowy zauważa, że zgodnie z ustaleniami sądu apelacyjnego, przy wyborze wierszy na swoją płytę CD-ROM Directmedia

9 — W związku z tym prof. Knopp nie występuje jako strona w sprawie wniosku przedłożonego Trybunałowi Sprawiedliwości.

10 — §97 ust.1 stanowi, że strona poszkodowana może wnieść o zabezpieczenie roszczeń przeciwko osobie, która dopuściła się naruszenia praw autorskich lub innych praw chronionych przez UrhG w drodze nakazu sądowego zaniechania działań oraz, gdy to właściwe, wnieść o naprawienie szkody lub o zwrot korzyści osiągniętych przez naruszcyciela. § 98 ust. 1 przewiduje możliwość domagania się przez poszkodowanego zniszczenia wszystkich bezprawnych kopii znajdujących się w posiadaniu naruszcyciela lub do niego należących.

11 — Postanowienie odsyłające przedstawia uzasadnienie tego wniosku Bundesgerichtshof.

wykorzystała listę tytułów wierszy Uniwersytetu Fryburskiego jedynie w charakterze przewodnika. Directmedia dokonała samodzielnie krytycznej oceny każdego z wierszy wybranych przez Uniwersytet Fryburski. W rezultacie pominęła niektóre wiersze wymienione na liście tytułów wierszy oraz dodała inne. W związku z tym powstaje pytanie, czy takie wykorzystanie zawartości bazy danych — dokonane po indywidualnej ocenie — może jednak stanowić pobranie w rozumieniu art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie ochrony baz danych.

Svenska Spel¹² oraz w interesie pewności prawnej. Niemniej jednak sąd krajowy zdaje sobie sprawę, że możliwa jest również inna wykładnia.

25. W związku z powyższym Bundesgerichtshof przedłożył do Trybunału następujące pytanie:

24. W literaturze reprezentowany jest pogląd, że producent bazy danych, na podstawie przysługującego mu prawa do ochrony sui generis, nie może zakazać wykorzystywania tejże bazy jako źródła informacji nawet jeśli w ten sposób stopniowo zostaną przejęte z tej bazy istotne części tych danych do innej bazy danych. Na prawo do ochrony można powołać się dopiero, gdy cała zawartość (lub jej istotna część) zostanie przejęta w sposób „fizyczny”, tzn. w drodze skopiowania na inny nośnik danych. Sąd krajowy znajduje podstawę dla takiego poglądu w motywach 38, 42, 45 oraz 48 dyrektywy, w samym brzmieniu art. 7 ust. 2 lit. a), w wyroku Trybunału w sprawie *The British Horseracing Board*, we własnym pojmowaniu celu i szczególnego przedmiotu prawa sui generis, w niektórych fragmentach opinii rzecznika generalnego Ch. Stix-Hackl w sprawie

„Czy przejęcie danych z chronionej bazy danych (zgodnie z art. 7 ust. 1 [dyrektywy 96/9]) do innej bazy danych może stanowić pobieranie danych w rozumieniu art. 7 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy, jeżeli dokonywane jest na podstawie przeglądania tej bazy danych po indywidualnym rozważeniu, czy też pobieranie danych w rozumieniu tego przepisu oznacza proces (fizycznego) kopiowania pewnego zasobu danych?”.

26. Uwagi na piśmie złożyli: Directmedia i Uniwersytet Fryburski, rząd włoski oraz Komisja.

12 — Oba wyroki przywołano w przypisie 3.

27. Zasadniczo Directmedia podnosi, że „pobieranie” w rozumieniu art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy wymaga fizycznego kopiowania bazy danych w sposób bezpośredni lub pośredni. Pobieranie nie występuje, jeśli baza danych wykorzystywana jest jedynie jako źródło informacji. Uniwersytet Fryburski (wspierany przez Republikę Włoską oraz Komisję) przyjmuje pogląd przeciwny i podnosi, że „pobieranie” w oparciu o wcześniejsze zapoznanie się z bazą danych oraz indywidualne rozważenie danych, nadal stanowi „pobieranie”.

28. Nie wniesiono o przeprowadzenie rozprawy i rozprawa nie została przeprowadzona.

żadnego przenoszenia danych nie stanowi pobierania.¹⁴ Wykorzystywanie przez Directmedia bazy danych Uniwersytetu Fryburskiego wydaje się plasować gdzieś pomiędzy dwoma punktami tego spektrum.

30. Sąd krajowy zasadniczo przyjmuje pogląd, zgodnie z którym brzmienie art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy, przedmiot, jak i cel prawa sui generis przemawiają za wąską wykładnią pojęcia „pobierania”, to znaczy, jako ograniczonego do „fizycznego” kopiowania całej lub istotnej części zawartości bazy danych na inny nośnik danych. W związku z tym przeanalizuję po kolei wspomniane trzy elementy.

III — Ocena

A — Brzmienie art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie ochrony baz danych

29. Nie ma wątpliwości, że tworzenie bezpośredniej kopii całej lub istotnej części zawartości bazy danych z jednego nośnika danych na inny stanowi pobieranie.¹³ Nie ma również wątpliwości, że prosty odczyt bazy danych bez

31. Art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy definiuje „pobieranie danych” jako „stałe lub czasowe przeniesienie całej lub istotnej części zawartości bazy danych na inny nośnik danych, w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie”.

13 — Zobacz podobnie opinie rzecznika generalnego Ch. Stix-Hackl z dnia 8 czerwca 2004 r. wydane w sprawach *The British Horseracing Board i in.*, pkt 62–70; *Veikkaus*, pkt 78–86 oraz OPAP, pkt 84–92, przywołanych w przypisie 3.

14 — Wyrok w sprawie *The British Horseracing Board i in.*, przywołany w przypisie 3, pkt 54 i 55.

32. W wyroku w sprawie *The British Horseracing Board* Trybunał orzekł, że użycie wyrażen takich jak „w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie” (w definicji pojęcia „pobierania”) oraz „każd[a] form[a] publicznego udostępnienia” (w definicji „wtórnego wykorzystania”) wskazuje, że ustawodawca wspólnotowy chciał nadać szerokie znaczenie tym pojęciom. Trybunał dodał, że „w świetle celu, jakiemu służy dyrektywa, pojęcia te należy interpretować jako odnoszące się do wszystkich czynności polegających odpowiednio na przywłaszczeniu i publicznym udostępnieniu — bez zgody podmiotu, który sporządził bazę danych — rezultatów dokonanej przez niego inwestycji, pozbawiając go w ten sposób dochodów mających pozwolić mu na amortyzację kosztów tej inwestycji”.¹⁵

33. Sąd krajowy twierdzi, że brzmienie to sugeruje, iż pobieranie nie występuje, gdy użytkownik, po zapoznaniu się z elektroniczną bazą danych, a następnie po indywidualnym rozpatrzeniu, spisyje dane z ekranu i przesuwa je do innej bazy danych. Zdaniem sądu krajowego „pobieranie” oznacza proces, w którym odbywa się „przeniesienie” danych zawartych w bazie danych na inny nośnik

danych w ramach „czynności kopiowania”. Wykładnię tę potwierdza motyw 38, który stanowi, że: „coraz częstsze korzystanie z technologii zapisu cyfrowego naraża producenta bazy danych na ryzyko elektronicznego *kopiowania* jej zawartości oraz *zmiany układu danych bazy elektronicznie*, bez jego zezwolenia, w celu sporządzenia bazy danych o identycznej zawartości [...]”.¹⁶

34. Jak rozumiem, tym samym sąd krajowy ogranicza pojęcie „pobierania” w dwojaki sposób. Z jednej strony, wprowadza kryterium jakościowe, a mianowicie wysiłek intelektualny włożony przez osobę kopiującą informację z bazy danych oraz uważa, że w przypadku spełnienia tego kryterium pobieranie nie występuje. Z drugiej strony, łączy pojęcie „pobierania” ze szczególną (ograniczoną) definicją „kopiowania” danych z bazy danych.

35. Żadne z tych ograniczeń nie jest przekonujące.

36. Po pierwsze, okoliczność, że art. 7 ust. 1 zakazuje pobierania „całości lub *istotnej*

15 — Wyżej wymieniony w przypisie 3 wyrok w sprawie *The British Horseracing Board* i in., pkt 51. Rzecznik generalny Ch. Stix-Hackl w opinii wydanej w tej sprawie zasugerowała podobnie, że ze zwrotu „w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie” można wywnioskować, że ustawodawca wspólnotowy przyjął szerokie znaczenie za podstawę pojęcia „pobieranie” dodając, że „objęte jest zatem nie tylko przeniesienie na nośnik danych tego samego typu, lecz także innego typu. Także samo drukowanie wchodzi w ten sposób w zakres pojęcia „pobieranie”” (w pkt 99 i 98). Zobacz również jej opinie w ww. sprawach *Veikkaus*, pkt 113 i 114, *Svenska Spel*, w pkt 94 i 95 oraz *OPAP*, w pkt 119 i 120 (przywołanych w przypisie 3).

16 — Podkreślenie dodano.

części”¹⁷ zawartości bazy danych zakłada, że występuje przynajmniej pewien stopień wyboru i krytycznej oceny, choćby tylko dla określenia, które części pobrać. Podobnie (jak wskazał Uniwersytet Fryburski) zawarty w art. 7 ust. 5 zakaz „powtarzającego się i systematycznego pobierania danych i/lub wtórnego ich wykorzystania w nieistotnej części” zakłada pewne indywidualne rozważenie elementów, które mają być pobrane. Gdy użytkownik postanawia skopiować całą bazę danych za jednym razem, może to zostać dokonane po przeanalizowaniu całej zawartości oraz stwierdzeniu, iż należałoby pobrać całość.

37. Jak słusznie zauważa Komisja, okoliczność, że Directmedia dokonała „krytycznej oceny” zawartości bazy danych Uniwersytetu Fryburskiego może być istotna dla określenia, czy płyta CD-ROM firmy Directmedia stanowi (z kolei) wynik jej „własnej intelektualnej twórczości” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy lub czy stanowi wynik „jakościowej i/lub ilościowej, istotnej inwestycji” w rozumieniu art. 7 ust. 1, co mogłoby skutkować ochroną płyty CD-ROM, odpowiednio na podstawie prawa autorskiego lub prawa sui generis. Niemniej jednak, nawet gdyby tak było, nie mogłoby to naruszać (wcześniejszego) prawa sui generis Uniwersytetu Fryburskiego. W tym kontekście Komisja

powołuje się na analogię z art. 2 ust. 3 konwencji berneńskiej¹⁸, który stanowi, że ochronie podlegają na równi z utworami oryginalnymi, „tłumaczenia, przystosowania, układy muzyczne oraz inne przeróbki dzieła literackiego lub artystycznego” *bez uszczerbku dla praw autora dzieła oryginalnego*.

38. Po drugie, nie jest dla mnie jasne, na jakiej podstawie sąd krajowy zamierza ograniczyć pojęcie „kopiowania” danych. Wydaje się, iż sugeruje, że kopiowanie zakłada (w przypadku elektronicznych baz danych) faktyczne elektroniczne kopiowanie danych, przypuszczalnie za pomocą operacji zbliżonych do funkcji : „kopiuj” i „wklej” w edytorze tekstów lub (w przypadku baz danych w wersji papierowej)¹⁹ za pomocą powielania. Nie znajduję żadnej podstawy dla takiego ograniczenia w brzmieniu art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy.

39. W wyroku w sprawie OPAP²⁰ Trybunał wskazał na kilka przesłanek przemawiających za tym, że prawodawca wspólnotowy zamierzał nadać samemu terminowi „baza danych”, zdefiniowanemu w dyrektywie, szeroki zakres, nieobciążony przez względy o charakterze formalnym, technicznym lub merytorycznym. Zaklasyfikowanie danego zbioru jako bazy danych wymaga, aby niezależne

18 — Konwencja berneńska z dnia 9 września 1886 r. o ochronie dzieł literackich i artystycznych ze zmianami wprowadzonymi ostatnio w dniu 28 września 1979 r.

19 — Motyw 14 dyrektywy stwierdza, że ochrona na mocy dyrektywy powinna objąć również nieelektroniczne bazy danych.

20 — Wyżej wymieniony w przypisie 3.

17 — Podkreślenie dodano.

materiały tworzące ten zbiór były systematycznie lub metodycznie uporządkowane i indywidualnie dostępne w taki czy inny sposób.²¹ Jak wyjaśnia motyw 21 dyrektywy nie jest konieczne, aby materiały te fizycznie były przechowywane w sposób zorganizowany.²²

40. W związku z tym ograniczenie pojęcia „pobieranie” do procesu, za pomocą którego dane zawarte w bazie danych są przejmowane na inny nośnik danych poprzez „fizyczne” sporządzanie kopii (lub ich większej ilości), wydaje się zarówno niewłaściwe, jak i arbitralne. Kopiowanie dużej ilości danych zawartych w bazie danych indywidualnie poprzez odczyt danych na ekranie, a następnie ręczne wpisanie danych do innego nośnika danych, nie może w sposób wiarygodny być uznawane za mniej szkodliwe dla inwestycji poczynionych przez twórcę bazy danych niż elektroniczne skopiowanie tych elementów z oryginalnej bazy danych i wklejenie ich bezpośrednio do innego nośnika elektronicznego.

41. Co więcej, nie odczytuję motywu 38 dyrektywy jako potwierdzającego restryktywną wykładnię terminu „pobieranie”. Motyw ten mówi jedynie o szczególnym ryzyku na jakie narażony jest producent bazy

danych, wiążącym się z elektronicznym kopiowaniem jego twórczości. Nie zakłada, że to jedyny szkodliwy sposób, w jaki kopiowane mogą być bazy danych. W istocie okoliczność, że ochrona na podstawie omawianej dyrektywy obejmuje również nieelektroniczne bazy danych²³ zakłada, że może tak nie być. Jeśli użytkownik dokona odczytu bazy danych na ekranie, a następnie skopiuje pewną część jej zawartości do innej bazy danych poprzez ręczne wpisanie do niej informacji, dokona on jedynie — w nieco mniej bezpośredni sposób — czynności równoznacznej z „elektronicznym kopiowaniem oraz zmianą układu elektronicznie” zawartości bazy danych. Jak słusznie stwierdza Komisja znaczenie ma to, że systematyczne lub metodyczne uporządkowanie danych znajdujących się w oryginalnej bazie danych, jest następnie zwielokrotniane w pewien sposób na inny nośnik danych.

42. Pragnę dodać, że moim zdaniem motyw 43 również nie przemawia za wykładnią zasugerowaną przez sąd krajowy. Motyw 43 stanowi, że „w przypadku transmisji on-line prawo do zakazania wtórnego wykorzystania danych nie zostaje wyczerpane ani w odniesieniu do bazy danych, ani w odniesieniu do *materiałnej kopii* bazy danych lub jej części, sporządzonej przez adresata transmisji za zgodą uprawnionego”,²⁴ Moim zdaniem motyw ten wskazuje jedynie, że prawo *sui generis* nie zostaje wyczerpane, jedynie z tego względu, że dane

21 — Zobacz również motyw 17 dyrektywy.

22 — Niemniej jednak przesłanka ta wymaga, by zbiór ten znajdował się na trwałym nośniku danych, bez względu na jego rodzaj, i obejmował rozwiązanie techniczne, takie jak system elektroniczny, elektromagnetyczny lub elektrooptyczny, zgodnie z motywem trzynastym tej dyrektywy, lub inną metodę, taką jak indeks, spis treści, plan lub inny szczególny sposób klasyfikacji, który pozwala na znalezienie każdego niezależnego elementu składającego się na ten zbiór; zob. ww. wyrok w sprawie OPAP, przywołany przypisie 3, pkt 20 i 30.

23 — Motyw 14.

24 — Podkreślenie dodano.

były transmitowane on-line. Odniesienie do „materialnej kopii bazy danych” wyjaśnia jedynie, że materialna kopia takiej bazy danych transmitowanych on-line również nie może naruszać prawa *sui generis* przysługującego uprawnionemu. Wyrażenia „kopia materialna” nie odczytuję, jako ograniczającego ochronę *sui generis* do okoliczności, w których użytkownik pobiera kopię materialną bazy danych.

43. Zgodnie z moją interpretacją, brzmienie art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy oraz wspomnianych motywów przemawia raczej za szeroką wykładnią pojęcia „pobierania”.

44. Analiza przedmiotu i celu prawa *sui generis* przemawia za tym wnioskiem.

B — Przedmiot prawa *sui generis*

45. Sąd krajowy słusznie zauważa, że prawo *sui generis* nie obejmuje swym zakresem informacji zapisanych w bazie danych.²⁵ Niemniej jednak Komisja prawidłowo

podkreśla, że nie oznacza to, iż prawo *sui generis* związane jest z materialną bazą danych jako taką, a raczej chroni wynik inwestycji w metodyczną i systematyczną klasyfikację niezależnych danych jako dobra niematerialnego, bez względu na nośniki, za pomocą których jest udostępniana. Pod tym względem przypomina raczej tekst, który pozostaje taki sam, bez względu na to, czy został udostępniony za pomocą papierowego egzemplarza książki, książki w formie elektronicznej, publikacji w Internecie, projekcji na budynku, czy też za pomocą nośnika innego rodzaju. Bez względu na to, czy ktoś korzysta z kserokopiarki w celu sporządzenia kopii książki wydanej na papierze, kopiuje ją elektronicznie z książki elektronicznej lub z Internetu i wkleja do innego dokumentu, czy też sporządza fotografię projekcji i zamieszcza ją cyfrowo w nowym dokumencie, wciąż „kopiuje” tekst.

C — Cel prawa *sui generis*

46. Cel stworzenia i ochrony prawa *sui generis* wyprowadzić można z preambuły dyrektywy. Podkreślono tam znaczne inwestycje w zasoby potrzebne do stworzenia baz danych (określonych jako „istotne narzędzie

²⁵ — Zobacz art. 7 ust. 4 dyrektywy, jak również motywy 18, 26 i 27 dyrektywy.

w rozwoju rynku informatycznego we Wspólnocie”) i przeciwstawiono to okoliczności, że bazy danych mogą być kopiowane lub można mieć do nich dostęp, ponosząc tylko ułamkową część kosztu potrzebnego do ich samodzielnego sporządzenia.²⁶ Stwierdzono, że nieuprawnione pobieranie danych i/lub wtórne ich wykorzystywanie może stanowić działanie mogące mieć poważne gospodarcze i techniczne konsekwencje.²⁷ Preambuła wspomina również wykładniczy wzrost ilości informacji zbieranych i przetwarzanych rocznie we wszystkich sektorach handlu i przemysłu we Wspólnocie i na całym świecie, który wymaga inwestycji we wszystkich państwach członkowskich w „zaawansowane systemy przetwarzania informacji”, jednakże zaznacza, że istnieją znaczne dysproporcje w poziomie inwestycji w sektorze baz danych, zarówno między państwami członkowskimi, jak i między Wspólnotą a największymi producentami baz danych w państwach trzecich.²⁸ Konieczne inwestycje nie będą dokonywane we Wspólnocie, „jeżeli nie wprowadzi się stabilnego oraz jednolitego, prawnego systemu ochrony praw twórców baz danych”.²⁹ W oparciu o motyw 9, 10 i 12 Trybunał dokonał wykładni celu dyrektywy w sprawie ochrony baz danych, którym jest „wspieranie i ochrona inwestycji w systemy »przechowywania« i »przetwarzania« danych [...]”.³⁰

47. Dyrektywa ma również na celu „zabezpieczenie pozycji producentów baz danych przed przywłaszczaniem rezultatów ich finanso-

wych i zawodowych inwestycji, dokonanych w celu uzyskania i zgromadzenia zawartości bazy danych, poprzez ochronę całości lub istotnej części bazy danych przed niektórymi działaniami użytkownika lub konkurenta”.³¹ Zatem celem prawa sui generis jest zapewnienie ochrony każdej inwestycji dokonanej w celu uzyskania, zweryfikowania lub przedstawienia zawartości bazy danych (co może polegać na zaangażowaniu zasobów finansowych i/lub wydatkowaniu czasu, wysiłku i energii) oraz zapewnienie producentowi bazy danych możliwości zapobiegania nieuprawnionemu pobieraniu danych i/lub wtórnemu ich wykorzystaniu w całości lub w istotnej części.³²

48. Wyrok Trybunału w sprawie The British Horseracing Board dostarcza jasnych wskázówek, w jaki sposób należy odpowiedzieć na przedłożone pytanie.

49. Po pierwsze, Trybunał orzekł, że pojęcia „pobierania” i „wtórnego wykorzystania” zawarte w art. 7 ust. 1 i 7 ust. 5 powinny być

26 — Motywy 7 i 9.

27 — Motyw 8.

28 — Motywy 10 i 11.

29 — Motyw 12.

30 — Wyżej wymienione wyroki w sprawach The British Horseracing Board i in, pkt 30; Veikkaus, pkt 33; Svenska Spel, pkt 23 oraz OPAP, pkt 39, przywołane w przypisie 3 (podkreślenie dodano).

31 — Motyw 39.

32 — Motywy 40 i 41.

interpretowane w świetle celu prawa *sui generis*. Służy ono bowiem ochronie podmiotu, który sporządził bazę danych przed „ty[mi] czynnościami] użytkownika, które wykraczają poza jego uzasadnione prawnie uprawnienia i w związku z tym szkodzą inwestycji” tego podmiotu.³³ Ponadto „prawo zakazania pobierania danych i/lub wtórnego ich wykorzystania w całości lub istotnej części zawartości bazy danych dotyczy nie tylko produkcji pirackiego produktu konkurencyjnego, ale również każdego użytkownika, który poprzez swoje czynności powoduje znaczne szkody [w inwestycji], szacowane jakościowo lub ilościowo”.³⁴ W oparciu o powyższe okoliczności Trybunał orzekł, że nie jest istotne dla oceny zasięgu ochrony zapewnionej przez prawo *sui generis*, że czynność pobierania lub wtórnego wykorzystania ma na celu sporządzenie konkurującej lub niekonkurującej z pierwotną bazą innej bazy danych, która ma identyczną lub inną od tej pierwotnej bazy wielkość, lub że czynność ta wchodzi w zakres innej działalności, aniżeli sporządzenie bazy danych.³⁵

wałby bez ochrony przed niedozwolonym kopiowaniem z kopii bazy danych.³⁶ Trybunał doszedł do wniosku, że ze względu na to, iż czynności polegające na nieuprawnionym pobieraniu lub wtórnym wykorzystaniu przez podmiot trzeci zawartości bazy z innego źródła, aniżeli określona baza danych, tak samo jak bezpośrednie pobieranie lub wtórne wykorzystanie zawartości tej bazy szkodzą inwestycji podmiotu, który sporządził tę bazę, należy uznać, że pojęcia pobierania i wtórnego wykorzystania nie zakładają istnienia bezpośredniego dostępu do tej bazy danych.³⁷

51. Podobnie wydaje mi się, że przepisanie zawartości bazy danych po dokonaniu jej odczytu na ekranie, a następnie włączenie do innej bazy danych, jest w stanie zaszkodzić inwestycjom producenta bazy danych, tak samo jak elektroniczne kopiowanie bazy danych lub jej powielanie. Analiza dokonana przez Trybunał w wyroku w sprawie *The British Horseracing Board* nie zakłada, że „pobieranie” powinno być ograniczone do tego drugiego sposobu kopiowania (części) bazy danych.

50. Po drugie, Trybunał podkreślił, że pojęcia „pobierania” i „wtórnego wykorzystania” nie mogą zostać zdefiniowane w sposób wyczerpujący jako bezpośrednie pobieranie i wtórne wykorzystywanie z oryginalnej bazy danych. W ten sposób twórca bazy danych pozostaje

52. Również okoliczność, iż Trybunał orzekł, że ochrona zapewniona przez prawo *sui generis* dotyczy jedynie czynności pobierania i wtórnego wykorzystania, których definicja

33 — W pkt 45. Trybunał przywołał tam motyw 42.

34 — Tamże, Trybunał odniósł się również (w pkt 46) do motywu 48, który wyjaśnia, że prawo *sui generis* ma uzasadnienie gospodarcze, jakim jest ochrona twórcy bazy danych i zagwarantowanie mu zwrotu inwestycji w jej stworzenie i utrzymanie.

35 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie *The British Horseracing Board*, przywołany w przypisie 3, pkt 45-47.

36 — Orzekł, że wyklądnię tę potwierdza art. 7 ust. 2 lit. b) dyrektywy, zgodnie z którym pierwsza sprzedaż kopii bazy danych we Wspólnocie przez uprawnionego lub za jego zgodą wyczerpuje prawo do kontrolowania dalszej odsprzedaży, ale nie prawo do kontrolowania pobierania i wtórnego wykorzystywania zawartości tej kopii we Wspólnocie.

37 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie *The British Horseracing Board*, przywołany w przypisie 3, pkt 52 i 53.

zawarta została w art. 7 ust. 2 dyrektywy, a nie obejmuje czynności polegających na przeszukiwaniu bazy danych, nie zakłada takiego ograniczenia. Zgoda podmiotu, który sporządził bazę danych, na przeszukiwanie tej bazy nie prowadzi bowiem do wyczerpania jego prawa *sui generis*. Trybunał orzekł, że ocena ta, w odniesieniu do pobierania, znajduje potwierdzenie w motywie 44 dyrektywy, zgodnie z którym stałe lub czasowe przeniesienie na inny nośnik całości lub istotnej części bazy danych wyświetlonej na ekranie wymaga upoważnienia przez uprawnionego.³⁸

53. Wreszcie Trybunał wyjaśnił zakres art. 7 ust. 5 dyrektywy. Celem tego przepisu jest niedopuszczenie do powtarzającego się i systematycznego pobierania i wtórnego wykorzystania nieistotnych części zawartości bazy danych, które poprzez swe kumulatywne oddziaływanie — podobnie jak pobieranie lub wtórne wykorzystanie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 dyrektywy — poważnie szkodzą inwestycji dokonanej przez podmiot, który sporządził bazę danych.³⁹ Jeśli chodzi o „pobieranie” wyrażenie „czynności [...] sprzeczne z normalnym korzystaniem z tej bazy lub w sposób uzasadniony naruszają[ce] słusne interesy producenta bazy” dotyczy niedozwolonych zachowań, które poprzez kumulatywne oddziaływanie czynności pobierania skierowane są na odtworzenie całości lub istotnej części bazy danych chronionej przez prawo *sui generis* lub też które poprzez kumulatywne oddziaływanie czynności wtórnego wykorzystania skierowane są na publiczne udostępnienie całości lub istotnej części zawartości tej bazy i tym

samym poważnie szkodzą inwestycji podmiotu, który sporządził tę bazę.⁴⁰

54. W związku z powyższym, moim zdaniem, cel prawa *sui generis*, zgodnie z wykładnią Trybunału, *nie* przemawia za wykładnią restryktywną pojęcia „pobierania”. W istocie okoliczność, iż w sprawie *The British Horseracing Board* strona pozwana nie mogła „fizycznie” skopiować wszystkich danych do swojego własnego systemu elektronicznego, najwyraźniej nie odwołała Trybunału od orzeczenia, że dokonywała „czynności pobierania i wtórnego wykorzystywania w rozumieniu art. 7 ust. 2 dyrektywy”.⁴¹

55. Zatem wydaje się, że zasadniczą kwestią jest to, czy pobieranie (bez względu na to, w jaki sposób miało miejsce) ma wpływ na całość lub znaczną część zawartości bazy danych, a zatem szkodzi inwestycji poczynionej w celu stworzenia oryginalnej bazy danych. Ma to miejsce, jeśli proces kopiowania obejmuje nie tylko całość lub znaczną

38 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie *The British Horseracing Board*, przywołany w przypisie 3, pkt 54–59.

39 — Zobacz również opinie rzecznika generalnego Ch. Stix-Hackl wydane w ww. sprawach *The British Horseracing Board*, pkt 34; *Svenska Spel*, pkt 121 oraz *OPAP*, pkt 146 (przywołane w przypisie 3).

40 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie *The British Horseracing Board*, przywołany w przypisie 3, pkt 86–89.

41 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie *The British Horseracing Board*, przywołany w przypisie 3, pkt 63–66. Postanowienie odsyłające w tej sprawie stwierdza, że dane dotyczące wyścigów konnych, które pozwany zamieścił na swojej stronie internetowej, a które pochodziły z bazy danych *the British Horseracing Board* (BHB) uzyskiwane były z gazet publikowanych w dniu poprzedzającym gonitwę oraz z nieprzetworzonych informacji dostarczonych przez osobę trzecią. Pozwany pobierał dane (pochodzące z bazy danych BHB) z tych dwóch źródeł, łącząc je we własny system elektroniczny. Następnie wtórnie wykorzystywał te dane poprzez ich publiczne udostępnienie na swojej stronie internetowej w celu umożliwienia swoim klientom dokonywania zakładów dotyczących gonitw.

część samych danych, które zawarte były w bazie danych, ale również systematyczne lub metodyczne uporządkowanie ich w bazie danych. Moim zdaniem nieistotne jest, czy pobieranie to ma miejsce poprzez kopiowanie zawartości oryginalnej bazy danych, czy też poprzez zwielokrotnianie po uprzednim odczycie bazy danych na ekranie.

56. Sąd krajowy sugeruje, że wymogowi pewności prawa lepiej służyłoby, jeśli (tak jak proponuje) „pobieranie” nie występowałoby w przypadku wykorzystywania bazy danych jedynie jako źródła informacji nawet jeśli to wykorzystywanie miałoby szczególnie szeroki zakres. Podnosi, że użytkownicy, którzy nie uzyskują danych bezpośrednio z samej bazy danych, ale ze źródeł pochodnych, często nie są w stanie stwierdzić, czy (a jeśli tak, to w jaki sposób) dane te zostały pobrane z chronionej bazy danych oraz, czy przejęte dane stanowią znaczną część bazy danych lub zostały uzyskane poprzez niedozwolone powtarzające się i systematyczne pobieranie.

57. Jak rozumiem, ochrona zasady pewności prawa jest tu wykorzystywana jako argument przeciwko tezie, że pośrednie kopiowanie baz danych stanowi naruszenie prawa *sui generis*. Argument ten, na pierwszy rzut oka, wydaje się dość przekonujący. Niemniej jednak, Trybunał rozstrzygnął już w sposób dorozumiany, że względy pewności prawa niekoniecznie mają charakter rozstrzygający, jako że orzekł już, iż bezpośredni dostęp do

oryginalnej bazy danych nie jest konieczny, aby wystąpiło niedozwolone „pobieranie”. Dlatego też, pośrednie kopiowanie chronionej bazy danych może w istocie naruszać prawo *sui generis*.⁴²

58. W każdym razie z postanowienia odsyłającego wynika, że Directmedia w istocie skorzystała z bazy danych Uniwersytetu Fryburskiego w sposób *bezpośredni*. W związku z powyższym, w tym przypadku nie powstaje zagadnienie pośredniego dostępu do bazy danych. Oczywiście to raczej do sądu krajowego, a nie do Trybunału, należeć będzie rozstrzygnięcie, w oparciu o okoliczności faktyczne, czy wykorzystanie bazy danych Uniwersytetu Fryburskiego przez Directmedia stanowi pobieranie.

59. W związku z powyższym stwierdzam, że „pobieranie” w rozumieniu art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy nie zakłada (fizycznego) kopiowania danych. Dla „pobierania” w rozumieniu art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy nie jest istotne, czy przejęcie danych z bazy danych chronionej zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy do innej bazy danych ma miejsce po indywidualnym rozważeniu danych w następstwie zapoznania się z bazą danych.

42 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie The British Horseracing Board, przywołany w przypisie 3, pkt 52 i 53/ Zobacz pkt 51 powyżej.

IV — Wnioski

60. W oparciu o argumenty przytoczone powyżej uważam, że na pytanie przedłożone przez Bundesgerichtshof należy udzielić następującej odpowiedzi:

- „Pobieranie” w rozumieniu art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych nie zakłada (fizycznego) kopiowania danych;
- Dla „pobierania” w rozumieniu art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy, nie jest istotne, czy przejęcie danych z bazy danych chronionej zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy do innej bazy danych ma miejsce po indywidualnym rozważeniu danych w następstwie zapoznania się z bazą danych.